

KINNITATUD
Kaitseväe juhataja 16.05.2022
käskkirjaga nr 855

Kaitseväe peastaap
väljaõppeosakond

**LAHINGU- JA HARJUTUSMOONA,
MATKESEADMETE NING SIHTMÄRKIDE KÄSITSEMISE
OHUTUSEESKIRI
OE 2.7**

Tallinn 2022

Ohutuseeskirja koostajad:

Sõjaväeline auaste, ees- ja perenimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
mjr Lauri Kriisa	1. jalaväebrigaadi staap	staabi väljaõppesektsiooni ülem
kol-ltn (res) Margus Kirsimäe	Kaitseväe peastaap	J7-1 spetsialist

Ohutuseeskirja väljatöötamisel osalesid või andsid eksperdiarvamuse:

Sõjaväeline auaste, ees- ja perenimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
kol-ltn Arti Levandi	Kaitseväe peastaap	J7-2 vanemstaabiohvitser
mjr Alar Karileet	Kaitseväe peastaap	APO jõukasutuse võime jsk staabiohvitser
mjr Kaarel Arrak	2. jalaväebrigaad	S3/7 pioneeriohvitser
kpt Tarvo Planken	Kaitseliidu Põlva malev	staabiülem/operatiiv- ja väljaõppesektsiooni ülem
kpt Margus Kallo	1. jalaväebrigaad	S3/7 staabiohvitser
ltn Ain Nurmla	Kaitseväe Akadeemia	matkegrupp SAAB meeskond, hooldustehnik
v-vbl Indrek Ots	Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	taristuosakond harjutusväljade teenistus harjutusväljade taristuportfell lõuna piirkonna juht
vbl Aleksander Tšistotin	Kaitseväe Akadeemia	matkegrupp SAAB meeskonna ülem, süsteemispetsialist
pr Reet Hendrikson	Kaitseväe Akadeemia	terminoloogiline konsultant
pr Kristina Lepist	Kaitseväe Akadeemia	õppevara keeleteimetaja

Kooskõlastaja:

Sõjaväeline auaste, ees- ja perenimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
kol Mati Tikerpuu	Kaitseväe peastaap	J7 ülem

Sisukord

1. peatükk. Üldsätted	4
2. peatükk. Lahingu- ja harjutusmoon	4
1. jagu. Paukpadrun.....	5
2. jagu. Harjutusgranaat	5
3. jagu. Lõhkepakett	5
4. jagu. Suitsugranaat ja -küüna.....	6
5. jagu. Valgustus- ja signaalvahend	6
3. peatükk. Matkeseade	7
4. peatükk. Plastkuuli- ja värvikuulirelvade ning FX-lisaseadmega relvade harjutusmoon.....	7
5. peatükk. Sihtmärgid.....	8

1. peatükk Üldsätted

1. Lahingu- ja harjutusmoona, matkeseadmete ning sihtmärkide käsitlemise ohutuseeskiri (edaspidi ohutuseeskiri) sätestab lahingu- ja harjutusmoona, matkeseadmete ning sihtmärkide kasutamise ohutusnõuded.
2. Ohutuseeskiri on täitmiseks Kaitseväes ja Kaitseliidus.
3. Lahingu- ja harjutusmoona, matkeseadet ning sihtmärki on keelatud:
  - 3.1. käsitseda iseseisvalt, kui seda ei ole õpetatud;
  - 3.2. käsitseda ilma loata;
  - 3.3. modifitseerida.
4. Ohutuseeskirjale peab kohaldama OE 1.2, OE 1.3 ja OE 2.1 sätteid, lahingumoonaga käitlemise korda, laskeväljaõppe dokumente, harjutusvälja kasutuseeskirja ja väljaõppehitistele esitatavaid tehnilisi nõudeid ning laskevahendite kasutamise eeskirja.
5. Harjutusmoona ja matkeseadet käsitletakse samamoodi nagu relvastust ja lahingumoonaga.
6. Väljaõppe läbiviija on kohustatud enne väljaõpet tutvuma lahingu- ja harjutusmoona ning matkeseadme kasutusjuhendiga. Kasutada tohib ainult Kaitseväe soetatud ja väljastatud ja/või kasutamiseks lubatud lahingu- ja harjutusmoona ning matkeseadmeid.
7. Lahingu- ja harjutusmoona ning matkeseadme kasutamisel peab meditsiinitoetus olema tagatud (vt OE 2.1 p 25).
8. Terminid:
  - 8.1. **Lahingumoon**, sh laskemoon on relvastuse osa, sõjastarbelised tooted ja materjalid, mida kasutatakse vastase elavjõu ja lahingutehnika hävitamiseks, lahinguvälja valgustamiseks, suitsukatte tegemiseks, signaliseerimiseks (NATO klass V).
  - 8.2. **Harjutusmoon** on välimuselt sarnane lahingumoonaga, sisaldades vähendatud koguses lõhke- või pürotehnilist ainet ning seda kasutatakse lahingumoonaga toime ja mõju imiteerimiseks. Harjutusmoon on näiteks paukpadrun, harjutusgranaat (ingl *training practice*), lõhkepakett, Carl Gustavi müraraimitaator.
    - 8.2.1. **Paukpadrun/müra imitatsioon** on laskemoon/pürotehniline aine, mida kasutatakse väljaõppes tulistamise matkimiseks.
    - 8.2.2. **Harjutusgranaat** on paiskelaenguga harjutusmoon, mis lõhkeb või aktiveerub ettenähtud viisil. Siia hulka võivad kuuluda näiteks trasseeriv-, markeeriv-, plahvatav-, inertne harjutusgranaat.
    - 8.2.3. **Lõhkepakett** on pürotehniline harjutusmoon.
  - 8.3. **Õppemoon** on õppevara, mis välimuselt sarnaneb lahingumoonaga, mis ei sisalda lõhke- ega pürotehnilist ainet (nt õppepadrun, -granaat). Õppemoon on tähistatud sõnaga „õppe-“, „dummy“, „inert“, „drill“ või „ex“.
9. Ohutuseeskirja haldab Kaitseväe peastaabi väljaõppeosakond.

2. peatükk Lahingu- ja harjutusmoon

10. Tõrke andnud või defektiga lahingu- ja harjutusmoona kasutamine on **keelatud** ning see tuleb tagastada kohta, kust lahingu- või harjutusmoon väljastati.
11. Lahingu- ja harjutusmoona väljastamisel või selle saamisel tuleb kontrollida, et see oleks puhas, muljumisjälgedeta, korrodeerumistunnusteta ja muude nähtavate defektideta ning vastab ettenähtud otstarbele (nt paukpadrunite seas pole lahingumoonaga, lõhkepakettid on õige viiteajaga jne) ja kasutatavale relvasüsteemile.

12. Lahingu- ja harjutusmoona peab tagastama pärast väljaõpet kohta, kust lahingumoon väljastati, seda ka siis, kui selleks eraldi käsku ei anta.
13. Lahingu- ja harjutusmoona peab hoiustama kuivas, kütteseadmetest vähemalt ühe meetri ja lahtisest tulest vähemalt 10 m kaugusel.
14. Lahingu- ja harjutusmoona käitlemisel peab järgima vastava moona kasutusjuhendit.

1. jagu Paukpadrun

15. Paukpadruniga on keelatud lasta isiku suunas, kes on lähemal kui 30 meetrit.
16. Paukpadruniga laskmiseks peab kasutama paukpadruniga laskmise otsikut, mis:
  - 16.1. vastab relva tüübile;
  - 16.2. vastab kasutatava paukpadruni tüübile;
  - 16.3. on tehniliselt korras ja kinnitatud kindlalt relvaraua suudme külge. Otsiku kinnitab ja selle kinnitust kontrollib väljaõppes osaleja.
17. Väljaõppe läbiviija kontrollib pisteliselt paukpadruniga laskmise otsiku kinnitust relvaraua suudmel.
18. Enne laskemoonaga laskmist peab paukpadrunite laskmise otsiku eemaldama.

2. jagu Harjutusgranaat

19. Harjutusgranaati (edaspidi granaati) kasutatakse granaadi heitmise matkimiseks. Granaati on **keelatud** heita veekogusse.
20. Granaadi käsitlemisel peab järgima granaadi kasutusjuhendit.
21. Käsklused ja tegevus granaadi heitealal (nt kaevikus):
  - 21.1. Kontrollija: „**Granaat ette valmistada!**“;
  - 21.2. Heitja valmistab granaadi ette ja hüüab kõva häälega: „**Granaat ette valmistatud!**“;
  - 21.3. Kontrollija: „**Vastane ... (nt ees 20 m, seinaga jne), hävita granaadiga!**“;
  - 21.4. Heitja viib granaadi lahinguasendisse ja hüüab: „**Vastane ... (nt ees 20 m, seinaga taga jne), kata, hävitan granaadiga!**“, heidab granaadi ja varjub;
  - 21.5. Kontrollija etendades lahingupaarilist vastab: „**Katan!**“;
  - 21.6. Heitja hüüab: „**Heidan!**“, ja heidab granaadi sihtmärgi suunas, mis on kõigile käskluseks varjuda;
  - 21.7. Kui heide ebaõnnestub või tekib ohtlik olukord (nt splindita granaat kukub heitekohas maha, kaeviku servale jne), annab kontrollija käskluse „**Varjuda!**“, mille järel kõik peavad kohe varjuma.
22. Kontrollija peab jälgima granaadi heitesuunda maandumiseni ja seda et heitja kohe varjuks ning seejärel ise varjuma.
23. Peale granaadi plahvatust annab kontrollija heitjale tagasisidet ja käskluse edasiseks tegevuseks.
24. Kui granaadi heitmisele ei järgne plahvatust, tuleb granaati käsitseda kui tõrkega vahendit ning sellele **tohib läheneda pärast 3 minuti möödumist.**

3. jagu Lõhkepakett

25. Lõhkepaketi kasutamisel tuleb järgida tootja kasutusjuhendit.
26. Lõhkepaketti kasutatakse granaadiplahvatuse, eri liiki tõkete ja lõhkekehade imiteerimiseks.

4. jagu

Suitsugranaat ja -küünal

27. Suitsugranaadi ja -küünla kasutamisel tuleb järgida tootja kasutusjuhendit.
28. Suitsugranaat ja -küünal (edaspidi suitsuvahend) on lahingumoon, mida kasutatakse väljaõppes kätte- ning signaalsuitsu tekitamiseks ja keemiarünnaku imiteerimiseks.
29. Suitsuvahendit on keelatud:
  - 29.1. kasutada kergesti süttivate ja plahvatusohtlike materjalide läheduses (sh kuluheinaga, sammaldunud maa-alal jne);
  - 29.2. kasutada gaasimaskide kontrollimiseks ja testimiseks;
  - 29.3. visata veekogusse;
  - 29.4. visata õhusõidukist;
  - 29.5. visata seisvast ja liikuvast mootor- ning veesõidukist;
  - 29.6. visata mootor- ja veesõidukisse ning telki.
30. Suitsuvahendit peab kasutama kohe pärast selle ettevalmistamist. Ettevalmistatud suitsuvahendi kaasaskandmine on **keelatud**.
31. Hoones, varjendis või teistes kinnistes ruumides, kus on kasutatud suitsuvahendit ning mida pole piisavalt ventileeritud, võib liikuda ainult kaitsemaskiga.
32. Kui suits levib hoonesse, varjendisse või teistesse kinnistesse ruumidesse väljastpoolt tegutsemispiirkonda, peab isikooesseis viivitamatult panema ette kaitsemaski ja rajatisest lahkuma.
33. Väljaõppeüritusel, kus suitsu kasutatakse tiheda liiklusega teede läheduses, tuleb suitsuvahendid paigutada selliselt, et suits ei leviks teele. Suitsu kandumisel tiheda liiklusega teele tuleb välja panna mõlemale poole tõkestaja, kelle ülesanne on hoida ära liiklusohhtlikud olukorrad.
34. Suitsugranaatide kasutamisel tuleohu korral tuleb määrata tulekustutusmeeskonnad.
35. Kui suitsugranaadi süütemehhanism on aktiveerunud, tuleb suitsugranaat asetada maapinnale ja eemalduda viivitamatult **vähemalt 5 m kaugusele**.
36. Enne väljaõppeüritust, kus kasutatakse suitsuvahendit, korraldab harjutuse läbiviija kõigile osalejatele ohutusväljaõppe, mis sisaldab:
  - 36.1. suitsu kätte jäänud isikooesseisu evakueerimist ohtlikult alalt (liikuda risti tuule suunaga ja vältida suitsu sissehingamist);
  - 36.2. tegevust kaitsemaski kasutamisel, kui tuulesuund on isikooesseisu poole.
37. Tegevus õnnetuse ja/või vigastuse korral. Ilma kaitsemaskita ja suitsu sisse hingates võivad tekkida tõsised hingamisteede kahjustused. Isikud, kes kogemata on viibinud kaua aega suitsus ja on alust arvata, et nad on saanud mürgistuse, peavad rahulikult lamama, neid tuleb kaitsta alajahtumise eest ja transportida lähimasse meditsiinasutusse. Juhul kui kannatanu kaebab hingamisraskusi:
  - 37.1. tuleb kannatanu asetada poolistuvasse asendisse;
  - 37.2. alustada viivitamatult kannatanu transporti lähimasse meditsiinasutusse;
  - 37.3. helistada hädaabinumbrile 112 ja kutsuda kiirabi vastu ning määrata kohtumispunkt kannatanu üleandmiseks;
  - 37.4. kui kannatanu hingamine seiskub, alustada kunstliku hingamise ja südamemassaažiga;
  - 37.5. kannatanuga tegelevale arstile tuleb anda kohe infot suitsu kohta, millega kannatanu kokku puutus (sealhulgas pakendil olev suitsu keemiline koostis).
38. Laiali paiskuvat fosforit sisaldava suitsuvahendi kasutamisel tuleb jälgida, et selleks kasutataval maa-alal ei oleks isikooesseisu ja kergesti süttivaid materjale.

5. jagu

Valgustus- ja signaalvahend

39. Valgustus- ja signaalvahend on lahingumoon, mida on **keelatud** lasta:

- 39.1. suunas, kus see võib tabada inimest või muid elusolendeid või kukkuda nende peale;
  - 39.2. kui on ilmne tuleoht;
  - 39.3. kui valgustus- või signaalvahendi lennukaarele jääb takistus, mis kokkupõrkel sunnib valgustus- ja signaalvahendi õigest suunast kõrvale kalduma;
  - 39.4. kinnisest ruumist;
  - 39.5. õhusõiduki suunas.
40. Laskevalmis valgustus- ja signaalvahendit tuleb hoida peast kõrgemal ja vähemalt 50° kuni 80° nurga all ülespoole.
  41. Juhul kui ettevalmistatud valgustus- ja signaalvahendit kohe ei kasutata, tuleb see seada uuesti transpordiasendisse ja kasutada ära esimesel võimalusel. Raketipüstol tuleb tühjaks laadida ja seda ei tohi kanda laetult. Kui raketipüstolit ei kasutata, peab seda hoidma kabuuris.
  42. Laskmisel tõrke andnud valgustus- ja signaalvahendit tuleb hoida peast kõrgemal ja vähemalt 50° kuni 80° nurga all ülespoole vähemalt ühe minuti jooksul, enne kui tohib kätt langetada ja relva tühjaks laadida.
  43. Valgustus- ja signaalvahendid, mis lennul järsult suunda muudavad, ei tohi enne täiendavate uurimistulemuste saamist rohkem väljaõppeüritustes kasutada.
  44. Tõrke andnud või kahjustada saanud valgustus- ja signaalvahendi kasutamine on keelatud ning selle peab hävitama asjakohase väljaõppe saanud isik.

3. peatükk

Matkeseade

45. Matkeseadet kasutades tuleb järgida tootja kasutusjuhendit.
46. Matkeseadet on keelatud eelneva väljaõppeta iseseisvalt käsitseda.
47. Väljaõppe läbiviija peab veenduma enne matkeseadmega väljaõppe algust, et väljaõppes osalejatel ei oleks laskemoonaga töötavaid relvi.
48. Matkeseadet on keelatud iseseisvalt osadeks lahti võtta ja parandada. Rikkest tuleb kohe teavitada spetsialisti.

4. peatükk

Plastkuuli- ja värvikuulirelvade ning FX-lisaseadmega relvade harjutusmoon

49. Plastkuuli- ja värvikuulirelvi (ingl *airsoft*, *paintball*) (edaspidi relvi) tuleb käsitseda nagu lahingurelvi.
  - 49.1. Lasta tohib ainult sihitud laske. **Pimelaskmine on keelatud.**
  - 49.2. **Keelatud** on sihtida peapiirkonda.
  - 49.3. Plastkuuli- ja värvikuulirelvadest ei tohi kaitsevarustusega osalejat lasta lähemalt kui 1 m.
  - 49.4. FX-lisaseadmega relva moona (ingl *FX simunition*) ja harjutusmoona kasutades ei tohi kaitsevarustusega osalejat lasta lähemalt kui 3 meetrit.
50. Laskeharjutus korraldatakse taktikaalal.
51. Taktikaala on väljaõppeehitis, kus viiakse läbi harjutusi ja kasutatakse vahendeid (nt paukpadroneid, valgustusrakette jne), mille ohuala on personali visuaalse kontrolli ulatuses.
  - 51.1. Kõik väljaõppes osalejad ning harjutusalal viibijad peavad kandma kaitsemaske või ballistilisi kaitseprille, kuulmiskaitsevahendeid, näo- ja kõrikaitset ning kubemekaitset. Võimaluse korral vältida katmata nahapinda.
  - 51.2. Väljaõppe läbiviija ja isikkoosseis, kes harjutuses ei osale, peavad kandma helkurvesti.
  - 51.3. Kaitsevarustuse eemaldamine on rangelt keelatud. Kaitseprillide uduseks muutumisel tuleb prilliklaasid puhastada nii, et säiliks silmade ja suu kaitse.

- 51.4. Kui kaitsevarustus puruneb nii, et see ei paku kaitset või mäardub viisil, et seda on võimatu puhastada ilma kaitsevarustust eest võtmata, tuleb anda teistele osalejatele pihtasaanu märguanne ja kohe liikuda varem kindlaks määratud alale. **Ala peab olema taktikaalast 50 m kaugusel** paiknev märgistatud maa-ala, kus ei tohi olla relvi ning tohib kaitsevarustuse ära võtta. Enne alale sisenemist tuleb **relv tühjaks laadida ja jätta määratud hoiukohta**.
- 51.5. Lisakaitsevarustus (nt kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, killuvest, rakmed jne) valitakse harjutuse eesmärkide ja harjutuskoha eripärast lähtudes.
52. Kui harjutusalal või selle lähedal liigub kaitsevarustusega inimesi, tuleb laskmine peatada.
53. **Keelatud** on granaadi imiteerimiseks loopida kive.

5. peatükk Sihtmärgid

54. Sihtmärgi või sihtmärgisüsteemiga imiteeritakse reaalse sihtmärgi üht, mitut või kõiki iseloomulikke tunnuseid: mõõtmeid, kuju, vormi, värvust, liikumisviisi, -kiirust, vms. Sihtmärgid jagunevad kõvadeks ja pehmeteks.
- 54.1. Kõva sihtmärgi eesmärk on anda laskurile kohe tagasisidet lasu mõjust (nt initsieerides lahingumoona efekti või anda visuaalselt või heliga märku tabamisest). Kõva sihtmärgi puhul peab laskmisel arvesse võtma paiskemõju.
- 54.2. Pehme sihtmärgi eesmärk on fikseerida lasu tulemus(ed). Pehme sihtmärgi puhul paiskemõju ei arvestata.
55. Paiskemõju alas viibija peab kandma laskeharjutusel määratud kaitsevarustust ja vältima katmata nahapinda.
56. Sihtmärgisüsteemi kasutades peab järgima tootja kasutusjuhendit.
57. Liikuvat sihtmärki vedav seade on sihtmärgisüsteemi osa ja see peab olema märgistatud.
58. Liikuvat sihtmärki vedava seadme tulistamine on keelatud.
59. Liikuvat ja tõusvat sihtmärgisüsteemi on **keelatud**:
- 59.1. kasutada tuule kiirusega üle 15 m/s;
  - 59.2. tulistada kilduva laskemoonaga;
  - 59.3. paigaldada ja eemaldada sihtmärke tõstemehhanismi püstises asendis;
  - 59.4. hoiustada üksteise peal;
  - 59.5. käivitada sihtmärgisüsteemi ja raadiojaama kinnitamata antennita.
60. Sihtmärkide paigaldamise ajal peab tõstemehhanismi elektritoide olema välja lülitatud.
61. Mere- ja õhusihtmärgi ohutusnõuded kehtestab vastav ülem.